

ПАТРІАРШИЙ І СИНОДАЛЬНИЙ ТОМОС НАДАННЯ АВТОКЕФАЛЬНОГО ЦЕРКОВНОГО УСТРОЮ ПРАВОСЛАВНИЙ ЦЕРКВИ УКРАЇНИ

Варфоломій, милістю Божою архієпископ Константинополя, Нового Риму і вселенський патріарх

"Ви приступили до гори Сіонської... і до Церкви первородних" (Євр. 12: 22-23), – блаженний серед народів апостол Павло говорить усім вірним. І дійсно, Церква є горою, а тому міцною і стійкою, непорушною і непохитною. Хоча одним стадом й одним тілом Христовим є і називається Церквою Божою, яка повсюди має сповідання православної віри, спільність у таїнствах у Дусі Святому та непорушність апостольського спадкоємства і канонічного порядку, але ще від апостольських часів складається з церков, розташованих на землях і в країнах, внутрішньо самоврядних власними пастирями та вчителями і служителями Євангелія Христового, тобто кожного місця єпископами, із причин не лише історичного значення міст і країн у світі, але й унаслідок особливих пастирських потреб у них.

**«Блаженніший митрополит Київський і всієї України є головою
Святійшого Синоду, який щорічно скликають із архієреїв, запрошуваних
почергово за їхнім старшинством із числа тих, що мають єпархії в
географічних кордонах України»**

Отож оскільки благочестива і Богом бережена земля України укріплена і звеличена вищим промыслом й отримала свою повну політичну незалежність, державні і церковні керівники якої вже майже 30 років палко просять її церковного самоврядування та пліч-о-пліч із народом і суголосно з давніми його проханнями, свого часу зверненими до святійшого апостольського Константинопольського престолу, який, за багатовіковим канонічним переданням, зобов'язаний турбуватися про святі православні церкви, які мають у цьому потребу, а найбільше про ті, які завше з ним зв'язані канонічними узами, як-от історична митрополія Київська, – то наша покірність із преосвященними при нас митрополитами і всечасними, улюбленими у Святому Дусі братами і співслужителями, з обов'язку турботи Великої Христової Церкви за православний світ, для зцілення постійно загрожуючих розколів і розділів у помісних церквах, однодумно визначаємо і проголошуємо, щоб уся православна церква, що знаходиться в межах політично сформованої і цілковито незалежної держави Україна разом зі священними митрополіями, архієпископіями, єпископіями, монастирями, парафіями й усіма в них церковними установами, котра знаходиться під покровом засновника Єдиної, Святої, Соборної і Апостольської Церкви Боголюдини Господа і Спасителя нашого Ісуса Христа, існувала віднині канонічно автокефальною, незалежною і самокерованою, маючи першого в церковних справах і визнаючи кожного канонічного її предстоятеля, який носить титул "блаженніший митрополит Київський і всієї України", – не допускається якогось доповнення або віднімання від його титулу без дозволу Константинопольської церкви, який є головою Святійшого Синоду, котрий щороку скликається з архієреїв, запрошуваних почергово за їхнім старшинством із числа тих, що мають єпархії в географічних межах України. Таким чином, справи церкви в цій країні, як проголошують божественні і святі канони, будуть управлятися вільно і у Святому Дусі, і безперешкодно, без будь-якого зовнішнього впливу.

До того ж, цим підписаним патріаршим і синодальним томосом ми визнаємо та проголошуємо встановлену у межах території України автокефальну церкву нашою духовною донькою та закликаємо всі світові православні церкви визнавати її як сестру та згадувати під іменем "Святіша церква України", як таку, що має своєю кафедрою історичне місто Київ, не може ставити єпископів чи засновувати парафій за межами держави; вже існуючі відтепер підкоряються, згідно з порядком, Вселенському престолу, який має канонічні повноваження в діаспорі, бо юрисдикція цієї церкви обмежується територією Української держави.

«Автокефальна церква України визнає головою Святійший апостольський і патріарший Вселенський престол»

І ми надаємо їй привілеї та всі суверенні права, належні автокефальній церковній владі, так що відтепер митрополит Київський і всієї України, здійснюючи богослужіння, поминає всіх єпископів православних, а сонм найсвятіших архієреїв при ньому поминає його ім'я як першого та предстоятеля Найсвятішої церкви України. Те, що стосується внутрішнього церковного управління, розглядається, судиться та визначається виключно ним і Священним Синодом, слідуючи євангельському та іншому вченню, згідно зі Священним переданням і шанованими канонічними постановами нашої святої православної церкви, і настановами 6-го канону I Нікейського Вселенського Собору, який визначає, що "якщо ж при спільному голосуванні всіх, яке буде справедливим, і, згідно церковного канону, двоє чи троє через власну схильність до суперечок будуть заперечувати, то нехай має силу рішення більшості". До того ж, зберігається право всіх архієреїв та іншого духовенства на апеляційне звернення до вселенського патріарха, який має канонічну відповідальність приймати безапеляційні судові рішення для єпископів та іншого духовенства помісних церков, згідно з 9-м і 16-м священними канонами IV Халкідонського Вселенського Собору.

Прояснюємо до вищесказаного, що автокефальна церква України визнає головою святіший апостольський і патріарший Вселенський престол, як і інші патріархи і предстоятелі, та має разом з іншими канонічними обов'язками і відповідальностями, насамперед для збереження нашої православної віри неушкодженою та канонічної єдності й спілкування із Вселенським патріархатом й іншими помісними православними церквами. І до цього митрополит Київський і всієї України, як і архієреї Найсвятішої церкви України, обираються віднині, відповідно до належних положень божественних і священних канонів і згідно з відповідними положеннями її статуту, які мають в усьому обов'язково відповідати положенням цього патріаршого і синодального томосу. Всі архієреї зобов'язані турбуватися, щоб боголюбно пасти народ Божий, провадячи в страху Божому мир і згоду в країні та у своїй церкві.

«Свята Христова Велика Церква благословляє і проголошує Православну церкву України автокефальною і щедро закликає на ієрархію, непорочний клір і благочестивий народ її з невичерпного скарбу божественні дари Святого Духу»

Але щоб у всьому перебував неприменшений зв'язок духовної єдності та спілкування святих Божих церков, бо ми навчилися "зберігати єдність духу в союзі миру" (Еф. 4:3), то кожний блаженніший митрополит Київський і всієї України повинен поминати, за давніми переданнями, святих отців наших вселенського патріарха, блаженніших патріархів та інших предстоятелів помісних православних церков, у ряду диптихів, згідно з канонічним

порядком, отримавши своє місце після предстоятеля церкви Чехії і Словаччини у священних диптихах і на церковних зібраннях.

Таким чином, Православна церква України через свого першого чи канонічного місцеблюстителя Київського престолу зобов'язана брати участь стосовно важливих канонічних, догматичних та інших питань у міжправославних нарадах, які збираються час від часу за священним звичаєм від початків, усталеним отцями. Перший же, настановлений, зобов'язаний обов'язково посилати необхідні належні мирні грамоти до вселенського патріарха та до інших предстоятелів і сам має право від них отримувати, починаючи свої мирні поїздки від першопрестольної церкви Константинополя за звичаями, отримуючи від неї і святе миро для вияву духовної єдності з нею. Для вирішення значних питань церковного, догматичного та канонічного характеру слід блаженнішому митрополиту Київському і всієї України від імені Священного Синоду своєї церкви звертатися до нашого Святійшого патріаршого і Вселенського престолу, прагнучи від нього авторитетної думки та твердого взаєморозуміння, причому права Вселенського престолу на екзархат в Україні та священні ставропігії зберігаються непримененими.

Отож на всіх цих умовах наша Свята Христова Велика Церква благословляє та проголошує Православну церкву України автокефальною та щедро закликає на ієрархію на українській землі, непорочний клір і благочестивий народ її з невичерпного скарбу Святого Духу божественні дари, молячись, щоб Перший і Великий Архієрей Ісус Христос, заступництвом Всенепорочної і Всеблагословенної Владичиці нашої Богородиці і Приснодіви Марії, святого славного і рівноапостольного князя Володимира і святої славної княгині Ольги, преподобних і богоносних отців наших, подвижників і монахів Києво-Печерської лаври та інших монастирів, укріпив назавжди її в тілі Єдиної, Святої, Соборної та Апостольської Церкви таким чином зараховану автокефальну церкву України і подав їй благостояння, єдність, мир і зростання, на славу Його, і Отця, і Святого Духу.

Таким чином, таке вирішене та розсуджене і в радості сповіщене вам від шанованого Центру православ'я було соборно затверджено для постійного збереження видається цей патріарший і синодальний томос, написаний і підписаний у кодексі нашої великої Христової Константинопольської Церкви, вручений у точній та ідентичній копії блаженнішому предстоятелю Святішої церкви України, митрополиту Епіфанію та його високоповажності президенту України пану Петру Порошенку для вічного доказу та постійного представлення.

Року дві тисячі дев'ятнадцятого, місяця січня, 6 числа, індіктіону 12.

† Вселенський патріарх Варфоломій, у Христі Бозі вирішує

† митрополит Вріульський Пантелеймон

† митрополит Італійський і Мальтійський Геннадій

† митрополит Германський Августин

† митрополит Транупольський Герман

† митрополит Нью-Джерсійський Євангел

† митрополит Родоський Кирил

† митрополит Ретімнський і Авлопотамський Євгеній

† митрополит Корейський Амвросій

† митрополит Сінгапурський Костянтин

† митрополит Австрійський Арсеній

† митрополит Сімський Хризостом

† митрополит Чиказький Нафанаїл